

Már a felső nagyköves réteg elbontását követően, a várfal belső oldalának támaszkodva előkerült egy 190×140 cm nagyságú, kővel alapozott elpusztult kályha maradványa. A kályha környezetében feltártuk annak pusztulási rétegét, melyből nagy mennyiségű, részben in situ csempeanyag került felszínre. A kályha pusztulásának idejét az egyik csempében talált 1557-es I. Ferdinánd által veretett ezüstdénár keltezi. A cserépkályhát és a hozzá tartozó épületet, melynek nyomait azonban nem találtuk meg, 1557. után, talán a vár egyetlen 1567-es ostroma során pusztíthatták el. Ezt követően a területen új épületet, eddigi tudomásunk szerint, már nem emeltek.

A cserépkályha alatt átlag 15–20 cm vastag, a D-i várfal belső síkjára felfutó paticsos és faszenes pusztulási réteg húzódik. Ebből a kályha alatti rétegből pár darab Árpád-kori fazék oldal- és fenéktöredéke és egy a neolitikus kultúrához tartozó edény peremtöredéke is felszínre került.

A cserépkályhától ÉK-re egy utólagosan ásott szemetesgödört bontottunk ki. Ebből nagy mennyiségű vékony falú, fehér, festett, ill. mázas főzőedény, velencei típusú üvegpalack töredékei, fémtárgyak kerültek felszínre. A gödört és leletanyagát egy 1610-ben, III. Vasa Zsigmond idejében vert lengyel 3 garasos érme keltezi.

Szelvényünk helyét a vár egyik utolsó, 1674-es inventáriuma alapján határoztuk meg. A várkapu közelében, a külső vár D-i fala mentén ez az összeírás a német katonák és a magyar hajdúk házeit említi. Ezzel ellentétben a területen a cserépkályhán kívül épülethez kapcsolható más régészeti jelenség nyomát nem találtuk. A szelvény É-i részében a mai felszín alatt 50 cm-rel már az altalaj sziklája jelentkezett.

Figyelemre méltó az előkerült csekély számú Árpád-kori lelet jelenléte, melyek természetesen még nem perdöntő bizonyítékai az írott forrásokban említett 13. századi vár meglétének. Ehhez Szádvár további, akár több évtizedig is elhúzódó módszeres régészeti feltárása szükséges.

GÁL-MLAKÁR VIKTOR

503. Sződliget, Csörögi-dűlő

(Pest megye) A, Kk?

Csörögi-dűlő I. lh. (KÖH 71779): 2010. szeptember 22. és október 29. között megelőző feltárást végeztünk a lelőhelyen. Az M2 autópálya és a 2. sz. főút közti lehajtó nyomvonal a É-D-i irányban középen vágja át a lelőhelyet. A 12 390 m² nagyságú területen 77 régészeti objektumot tártunk fel, ezek funkció szerinti megoszlása a következő: 6 ház, 26 gödör, 41 cölöplyuk/oszlophely, 3 kút, 1 sír. Az objektumok foltjai (a sír kivételével) a humusz alatti, erősen kavicsos altalajon, ill. a humusz alatti, sárga futóhomokkal elfedett szubhumuszban jelentkeztek. A házak földbe mélyítették, négyzetes vagy szabálytalan téglalap alakúak. A 26. és 83. sz. ház Ny-i sarkában egy halomban heverő kövek kemencéhez

tartozhattak. A 26. sz. épület alján tapasztott padló maradványait, az É-i oldal mellett oszlophelyet sikerült megfigyelni. A 83. sz. ház K-i sarkában a járósínt alá ásott csecsemő váza feküdt. Az oszlophelyek többsége a feltárt terület DNy-i részén, egy ÉNy-DK-i irányú enyhe kiemelkedésen helyezkedett el.

Valamennyi települési objektum – a bennük talált kerámia alapján – a késő avar korra (8–9. sz.) keltezhető. A kerámiaanyagban a kézzel formált és a kézi korongon készült edénytöredékek egyaránt megtalálhatók, az utóbbiakra a párhuzamos-, és hullámvonalköteg díszítés jellemző. Előkerült két, négyzetes bepecsételésű töredék is. A kerámián kívül az objektumok betöltése nagy mennyiségű állatcsontot is tartalmazott, és szinte mindegyikben volt több-kevesebb kő. Több objektumban találtunk római kori tégladarabokat.

A lelőhelyen egyetlen temetkezés került elő: a 83. sz. sírt a humuszba ásták, sírfolt nem rajzolódott ki körülötte. Az erőteljes testalkatú, felnőtt egyénhez tartozó váz a mellette talált bronz ruhakapocs alapján késő középkori vagy újkori.

Csörög, 29/5. lh. (KÖH 11726): 2010. szeptember 22. és október 7. között próbafeltárást végeztünk az M2 autópálya Vác-szódligeti lehajtójának nyomvonalán, a nyomvonal 29/5. sz. lelőhely melletti szakaszán. A próbafeltárássra kijelölt területet 12 db, 2 m széles, ÉNy-DK-i irányú kutatóárokkaal vizsgáltuk meg, összesen 1476 m²-t.

A kutatóárkokban a felső talajréteg alatt régészeti objektumok foltjait dokumentáltuk, gödröket, árkokat, amelyek a környezettel elváló sötét betöltéssel jelentkeztek. Foltjuktól edénytöredékeket és állatcsontokat emeltünk ki, koruk a kerámia alapján a késő avar korra tehető. A próbafeltárás eredménye alapján megállapítottuk, hogy a lelőhely a nyomvonala is áthúzódik.

Az átvizsgált terület D-i szélén ásott 8. kutatóárokban még 3 objektum foltja került elő, ami arra utal, hogy a lelőhely ebbe az irányba tovább húzódik. Lehatárolása további kutatóárkokkaal lehetséges.

KŐVÁRI KLÁRA

504. Szőkedencs, Temető

(KÖH 46613)

(Somogy megye) Á, Kk

2010. augusztus 17–18-án régészeti megfigyelést végeztünk a temetőben lévő hársfa megóvását szolgáló védőfal építésénél. Az alapozáskor a fától D-re megtaláltuk a – már korábbi adatok alapján feltételezett – középkori templom K-i szentélyének maradványait. Ez a jelenlegi temető sírjaitól K-re van, hajóját a sírok bolygatják. Megállapítottuk, hogy a fa köré tervezett körárok rombolná a templom maradványait. Ha megkeressük a falakat, megállapítjuk a templom helyzetét, azt a fa körülárkolásakor figyelembe tudják venni, a falat úgy tudják áttervezni, hogy a romok ne sérüljenek. Ekkor mindössze 1–2 ásonyomot szedtünk le, feltárást természetesen nem